

תואר שני M.A. בחינוך בהתמחות חינוך מיוחד

הרקע לתכנית:

התפיסה שעליה מושתתת תכנית הלימודים במגמה לחינוך מיוחד היא תפיסה הומניסטית קונסטרוקטיבית, לפיה יש לשאוף שלכל איש חינוך תהא תפיסה חינוכית המעוגנת בחזון אישי, ערכי ומקצועי. הנחת היסוד היא כי הסטודנטים הלומדים במגמה לחינוך מיוחד הם בעלי ניסיון חינוכי מגוון וביניהם גם בעלי תפקידים משמעותיים במערכת החינוך.

מטרות התכנית:

הכשרת סטודנטים לתפקידי מנהיגות ולתפקידים בכירים במערכת החינוך. בוגרי התכנית יוכלו לפעול במערכת חינוך מורכבת העוברת שינויים מבניים מהותיים בעקבות חוק החינוך המיוחד, חוק השילוב והרפורמות המתהוות. ההתמחות תתמקד בהקניית ידע מעמיק ומומחיות באוכלוסיות עם צרכים מיוחדים ומשפחותיהן, ובכלל זה אוכלוסיות עם בעיות קומורבידיות. התכנית תשים דגש על תהליכי שילוב והעצמה של התלמיד עם הצרכים המיוחדים במערכת החינוך, מתוך ראייה התפתחותית וביסוס הישגים אקדמיים לאורך שנות בית הספר. התכנית תקדם פיתוח ערכי סובלנות וקבלת השונה במערכת הרגילה כאלמנט משמעותי התורם לכלל התלמידים במקביל לקידום של התלמידים עם הצרכים המיוחדים. התכנית תקנה כלים ודרכים לתכנון, הפעלה והערכה של תוכניות מיוחדות לתלמידים עם צרכים מיוחדים על רצף מסגרות החינוך.

קהל היעד:

התכנית פונה לקהל רחב – מורות, גננות, מנהלי מסגרות חינוכיות בחינוך המיוחד ובחינוך הרגיל, בעלי תואר ראשון במדעי החברה, קרמינולוגיה, מטפלים פרא-רפואיים, בעלי תואר ראשון בחינוך בלתי פורמלי, מנהלי מחלקות חינוך ברשויות המקומיות ועוד.

משך הלימודים:

שנה וארבעה חודשים (ארבעה סמסטרים רצופים).

ראש ההתמחות:

ד"ר איגל כרמלה, מומחית בתחום קבלת החלטות, עבודת צוות ועבודה עם הורים. יוזמת ומנהלת אקדמית של תכנית "ידע אור", תכנית ייחודית לסטודנטים עם מוגבלות שכלית התפתחותית הלומדים בקריה האקדמית אונו ומשולבים בעבודה השיקומית במע"ש. בעלת ניסיון מקצועי ומעשי במשרד החינוך בהוראה ובהדרכה. בעבר שימשה כמפקחת ארצית באגף לחינוך מיוחד, כממונה על תפקידים משמעותיים ביישום חוק החינוך המיוחד וטיפול בפרט ובקביעת מדיניות.

הקריה האקדמית אונו
Ono Academic College

* התכנית כפופה לשינויים.

** ציון שם ההתמחות יופיע על גיליון הציונים בלבד.

לפרטים והרשמה: www.ono.ac.il

פירוט קורסי ההתמחות בתכנית:

התקשרות במשפחות לילדים עם צרכים מיוחדים

גישות לעבודה עם הורים

מטרת הקורס להאיר את הגישה ההומניסטית בכל הנוגע לזכויות הפרט בתהליכי קבלת החלטות אודותיו, תוך יצירת מערכת של יחסי אמון בין המשפחה למסד ולאנשי המקצוע, על ידי אימוץ תרבות של שיתופיות והעמקת הדיאלוג.

הקורס יתמקד בהיבטים מערכתיים, תרבותיים וערכיים בתהליך החינוכי כגון:

- מיומנויות פיתוח הדיאלוג במצבים של קונפליקטים ודילמות בתהליך קבלת החלטות.
- תהליכי התפתחות והתמודדות במשפחה עם הולדת ילד עם צרכים מיוחדים.
- המשפחה כגורם חיוני וערוץ למידע בתהליך קבלת החלטות.
- גישת הכוחות כמעצימה את תהליכי קבלת החלטות במערכת החינוך.
- היבטים חוקתיים וחינוכיים בשיתוף ההורים והתלמיד.
- שיתוף פעולה כדרך להשגת מטרת.

הקורס יועבר בשילוב התנסויות.

מעורבות הצוות הרב תחומי בשילוב

של בעל הצרכים המיוחדים

שילובם של ילדים בעלי צרכים מיוחדים מתבסס על מערך תמיכה רחב של אנשי מקצוע, המתמחים במגוון תחומים אשר יוצרים בעבודתם המשותפת צוות רב מקצועי. מטרת קורס זה, לעמוד על המרכיבים הבונים שיתופי פעולה בין צוותים רב תחומיים, באמצעות הבנת תהליכים ארגוניים וקבוצתיים המשפיעים על הפרט וכל זאת, בזיקה לחוק החינוך המיוחד וליישומו. הסטודנטים יכירו מודלים תיאורטיים ואת התהליכים המשפיעים על קבלת החלטות בקבוצה רב תחומית, ויעסקו בשיתוף פעולה כדרך להשגת מטרות קבוצתיות, בשילוב התייחסות להיבטים פסיכולוגיים וארגוניים.

אוטיזם - גישות קוגניטיביות התנהגותיות (CBT)

והיבטים תקשורתיים

במסגרת הקורס הסטודנטים יעברו הכשרה עיונית ומעשית לעבודה בתחום הקוגניטיבי עם תלמידים המאובחנים על הספקטרום האוטיסטי. הסטודנטים יחשפו לתיאוריות קוגניטיביות מרכזיות וילמדו כיצד משפיעים מאפיינים קוגניטיביים על תהליכי למידה וחשיבה אצל ילדים עם אוטיזם.

הסטודנטים יכירו את מאפייני התקשורת של תלמידים עם אוטיזם והשפעתם על תפיסת עולמם, התנהגותם והתנהלותם בחיק המשפחה ומחוצה לה. בקורס נעמוד על האתגרים העומדים בפני המשפחה בגידולו של ילד עם אוטיזם.

זיכרון למידה ושפה

הכרת המודל של זיכרון העבודה ותפקידו בלמידה ובתפקוד יומיומי. הכרת המאפיינים והמגבלות ביצירת זיכרון לטווח ארוך במטלות לא שפתיות (מוטוריות ופסיכיות) ובמטלות שפתיות (מילים, חוקים) באוכלוסיות טיפוסיות ולקויות. כלומר, מה תורם ומה מפריע ביצירת זיכרון (ידע) לטווח ארוך.

דגש על שימוש בידע התיאורטי לייעול תהליכי הוראה.

ביבליותרפיה

שימוש באמצעים השלכתיים בעבודתם של אנשי המקצוע

מגמת השתלבותם של תלמידים עם צרכים מיוחדים במערכת החינוך הרגילה הולכת ומתרחבת גם לאוכלוסיות של תלמידים עם לקויות מורכבות. אנשי המקצוע במערכת החינוך זקוקים להעשרה באמצעי הוראה שיאפשרו להם את הגישה והטכניקות המותאמות למצבם הרגשי, הקוגניטיבי וההתנהגותי של תלמידים.

הביבליותרפיה היא טכניקה שמשתמשת בחומרי קריאה נבחרים לשם מידע תומך ומסייע לפרט בהתמודדות עם בעיות אישיות וקונפליקטים. ההנחה היא, שבאמצעות העלילה תיווצר הזדהות עם גיבור או רעיון בסיפור או בשיר, דרכה יגיע הקורא לתובנה עצמית, להגמשת דפוסי ההתנהגות שלו וליכולת התמודדות עם בעיותיו. ניתן למנות עשרות יצירות מחוללות מפנה בספרות הילדים הנוגעות בפתיחות וברגישות במגוון נושאים טיפוליים, כגון: דימוי עצמי, נכות וחריגות, קשרים חברתיים, יחסי הורים ילדים, פחדים בלילה, זהירות מפני זרים, ילדים להורים גרושים, התמודדות עם מוות ועוד.

במהלך הקורס:

- הסטודנטים יבינו את מהותה של הביבליותרפיה ותרומתה לילד.
- הסטודנטים יכירו את התהליכים הנפשיים העשויים להתחולל אצל הקורא/השומע במפגש עם טקסט ספרותי ואת ההשלכות הנובעות מכך.
- הסטודנטים יכירו כלים טיפוליים דרכם ניתן ללמוד על עולמו של הילד ולתת מענה לצרכיו הנפשיים.
- הסטודנטים יבינו את העקרונות לבחירת חומר לצרכי הביבליותרפיה והתאמתו.
- הסטודנטים יתנסו באפשרויות הפעלתה של הביבליותרפיה.

היבטים שפתיים וחשיבתיים בתכנית התערבות

לקויי שפה, דיבור, שמיעה ותקשורת

הקורס מתוכנן להציג את האטיולוגיה והאפיונים של לקויי שפה ודיבור המופיעים באוכלוסיות טיפוסיות ומיוחדות. בקורס יוצגו האפיונים והאטיולוגיה של לקויי דיבור ובכלל זה לקויי היגוי, נמנום, לקויי שפה ספציפיים וליקויי שפה באוכלוסיות מיוחדות כגון, אוטיזם, איחור התפתחותי, לקויי שמיעה וטעוני טיפוח. המטרה היא לספק תשתית תיאורטית לאיתור ילדים עם לקויי דיבור ושפה ולהתאים את דרכי העבודה לקשיים הספציפיים של כל ילד.

הקריה האקדמית אונו

Ono Academic College

* התכנית כפופה לשינויים.

** ציון שם ההתמחות יופיע על גיליון הציונים בלבד.

לפרטים והרשמה: www.ono.ac.il

פירוט קורסי הליבה בתכנית:

היבטים פסיכולוגיים בחינוך ובחברה

מטרת הקורס לפתח הבנה ביקורתית לרעיונות, לתיאוריות ולשיטות פסיכולוגיות ולהקנות ידע והבנה בתהליכים הפסיכולוגיים הקשורים לחינוך וללמידה. הקורס מנתח תהליכי התפתחות תפיסתיים, קוגניטיביים וחברתיים בינקות, בילדות ובהתבגרות. הקורס יתמקד בסוגיות פסיכולוגיות המשפיעות על תפקוד התלמיד בבית הספר ומחוצה לו.

חינוך וחברה במאה ה-21

הקורס יתמקד במגמות של שינוי בחברה במאה ה-21 והשלכותיהן על עבודתם של אנשי החינוך. במהלך הקורס יזהו הסטודנטים תמורות המאפיינות את החברה המערבית בשנים האחרונות ויבדקו כיצד מערכת החינוך הציבורית נערכת להתמודד עמן. כמו כן, נקדיש תשומת לב לתהליכי שינוי בריבוד החברתי, במבנה המשפחה, בשוק העבודה ובמרחב הדיגיטלי – ולהשלכותיהם על עבודת אנשי החינוך ועל ארגונו המחודש של בית הספר. זאת, בצד עיסוק בפערים בחינוך, צמצום פערים, הכלה וחקיקה.

תקשוב וחדשנות בלמידה

ההתפתחות הטכנולוגית המואצת של השנים האחרונות חושפת בפני המורים מגוון רחב של טכנולוגיות תקשוב לשילוב בתהליך החינוכי. עובדה זו מעלה שאלות לגבי משמעויות התהליך החינוכי בכלל ויחסי הגומלין בין המורה לתלמיד בפרט. בקורס נעסוק נקודת מבט פדגוגית בשילוב כלים טכנולוגיים מגוונים, בבחינת דרך יישומם בהוראה ובתרומתם לתהליך הלמידה. בנוסף יוכרו מושגי יסוד בתחום התקשוב, תיערך התנסות מעשית במספר יישומים מתקשבים ללמידה והוראה ועוד.

מחקר מתקדם בחינוך

בקורס ילמדו הסטודנטים להכיר את פרדיגמות המחקר המקובלות בחקר ההתנהגות האנושית בכלל ובחקר החינוך בפרט. הסטודנטים ילמדו להבחין בין הפרדיגמה המחקרית הכמותית/פוזיטיביסטית לבין הפרדיגמה המחקרית האיכותנית/פרשנית ולפתח מודעות לשימושים של הפרדיגמות השונות בפרקטיקה החינוכית. הקורס יקנה לסטודנטים מיומנויות לביצוע מחקר הלכה למעשה ויכשיר אותם לקראת עבודת הגמר המחקרית. במסגרת הקורס יפתחו הסטודנטים חשיבה ביקורתית בקריאת מחקרים מדעיים בתחומי ידע מגוונים, ילמדו להבחין בין מתאם לסיבתיות ויזכו להשתמש בכלי מחקר שונים.

היבטים לימודיים רגשיים וחברתיים בתחום לקויות למידה

ותלמידים עם ADHD

העלייה במספר התלמידים לקויי הלמידה מעסיקה רבות את קובעי מדיניות החינוך בארץ ובעולם. תופעה זו מעוררת התעניינות רבה בקרב חוקרי חינוך, מורים, הורים וגורמים נוספים, המנסים למצוא פתרונות חינוכיים ורפואיים לצורך התמודדות אופטימלית עם סוגיית לקות הלמידה. הקורס יעסוק בהכרת תפיסות תיאורטיות עכשוויות והערכה ביקורתית של תפיסות אלו. הסטודנטים ירכשו ידע על המאפיינים הפסיכולוגיים והחינוכיים של תלמידים לקויי למידה/קריאה ויקדישו תשומת לב לסוגיית הציפיות מתפקודם האורייני העתידי של התלמידים.

מוח, תודעה ולמידה

בשנים האחרונות נצבר ידע רב בתחומים הקשורים למדעי המוח. חוקרים רבים לא הסתפקו בניסיון לפענח את התפקיד המיוחד והמייחד של כל אזור מוחי (תפקידים קוגניטיביים, רגשיים, חושיים וכיו"ב) אלא גם עסקו בשאלות כיצד המוח מעבד מידע, מאחסן ומאחזר אותו וכיצד יכולתו להתפתח ולהשתנות משפיעה על ההתנהגות האנושית. אחד התחומים החשובים העוסקים בהבנת החשיבה האנושית הוא מדעי הקוגניציה. מדעי הקוגניציה (Cognitive Science) חוקרים, בין היתר, את תפקודי הלמידה, החשיבה, הזיכרון, השפה, הקשב והרגשות. הידע המדעי העדכני בתחומים אלה מנסה לשפוך אור על החיבור בין ההתנהגות (פסיכולוגיה קוגניטיבית) לניויר-ביולוגיה, העוסקת במרכיבים של האדם (תאי עצב, סינפסות, גנטיקה וכד'). הבנת פעולת המוח והקוגניציה צריכה להיות מוטמעת בחשיבה החינוכית בכדי למנף את הפוטנציאל לשיפור תהליכי הלמידה וההוראה.

שונות ורב תרבותיות בראייה הגלוקלית

ההתפתחויות הגלוקליות בעולם משפיעות על החברה בישראל בתחומים חברתיים, כלכליים ותרבותיים. אחת ההשפעות המשמעותיות נוגעת לסוגיית הרב תרבותיות, שהדיונים עליה קיבלו תאוצה בשנים האחרונות בישראל ובעולם כולו. במסגרת הקורס נעסוק בשאלות מגוונות: כיצד מתעצבת רב תרבותיות? מה היחס בין שונות ורב תרבותיות לבין הזהות העצמית והזהות הקבוצתית? מה מערכת הקשרים בינה לבין הגלובליזציה? מהו מקומה של התפיסה הרב תרבותית במאבק לצדק חברתי, והאם היא התחזקה או נכשלה? כדי לענות על שאלות אלה נכיר את התיאוריה הרב תרבותית, את הדילמות שלה ונבחן כיצד היא באה לידי ביטוי במדיניות ובקהילות השונות.

סמינר

הסמינר הוא דיון ביקורתי ואינטגרטיבי המבוסס על ספרות אקדמית בתחום ניהול מערכות חינוך. הקורס כולל גיבוש נושא רלוונטי, בניית ראשי פרקים, עריכה של הסמינר וצידים בכתיבת הסמינר. בקורס יושם דגש על קריאה וכתיבה מדעית, הדרכה באיתור מקורות מידע אקדמיים וכללי ציטוט מקובלים במדעי החינוך. במסגרת הסמינר תוגש עבודה עיונית בנושא שייבחר על ידי הסטודנטים.

פרויקט

פרויקט הגמר הינו מחקר מדעי שביסודו מונחת תפישתו של דיואי: "למידה על ידי עשייה". במסגרת הפרויקט יתנסו הסטודנטים בעריכה ובכתיבה של מחקר בנושא שבו בחרו. הנחיית הפרויקט היא אישית ותתבצע כהמשך ישיר להנחיית הסמינר.

הקריה האקדמית אונו

Ono Academic College

* התכנית כפופה לשינויים.

** ציון שם ההתמחות יופיע על גיליון הציונים בלבד.

לפרטים והרשמה: www.ono.ac.il